

DĨA CƠM TẮM CỦA MẸ

Ca sĩ Don Hồ

Một ngày cuối Tháng Tư nắng đẹp, hai mẹ con ngồi trong quán cơm tấm gần nhà ở miền Nam California.

Đồ ăn được mang ra, hai đĩa cơm tấm bì chả- tàu hũ ky-trứng ốp la bụi xư, thật “hoành tráng” với linh kinh những món.

Một đĩa được đặt trước mặt mẹ. Mẹ ngắm nghía đĩa cơm một hồi rồi bảo:

– Nhiều thế này rồi sao mẹ ăn hết được hả con, sao không kêu cho mẹ đĩa nhỏ hơn?

Người con đang múc muống nước mắm ớt chan lên cơm, ngược mắt lên nhìn mẹ trả lời:

– Đĩa người ta giá bấy nhiêu, giờ mẹ muốn ít hơn thì người ta bỏ lại bớt nhưng cũng vẫn giá đó. Thôi thì ăn được bao nhiêu thì mẹ cứ ăn, không hết thì mình xin cái hộp, bỏ mang về ...

Mẹ cười:

– Ở nhĩ...

Mẹ ngồi ngược nắng, ánh sáng bên ngoài chiếu xuyên qua cánh cửa kiếng rọi lên làm mái tóc bạc của mẹ trắng phau, người con giật mình nheo mắt.

Ánh sáng chói quá, he hé mở lại mắt ra người con như bỗng thấy thấp thoáng mẹ phía trước trẻ măng trong chiếc áo bà ba vàng tươi lụa nội hoá, tóc đen nhánh cột đuôi gà phía sau.

Cái ánh nắng chói chang trên đường Nguyễn Huệ của Sài Gòn lúc 11h trưa làm mờ hôi rơm rớm ra hai bên mang tai người đàn bà vừa bước qua tuổi 40.

Chen vào cái khoảng trống nhỏ giữa hai người bán hàng, mẹ cố tung lên để trải miếng ny-lông nhỏ lên trên mặt vỉa hè.

Hai người bán hàng hai bên la bãi hải, cố tình đẩy dàn ngay những cái thùng giấy chứa hàng ra để ngăn lại và đuổi đi.

– Có ơi, chỗ này không được đâu. Đi đi, đi kiếm chỗ khác đi...

Từ sáng sớm tới giờ bị đuổi biết bao nhiêu bận ở nhiều chỗ rồi, túi thân – giọt nước tràn ly, mẹ hát phăng miếng ny-lông của mình ngồi bẹp luôn xuống lề đường ôm mặt hu hu nức nở khóc:

– Máy người đã man lắm. Máy người có con, tôi cũng có con. Con tôi chết đói ở nhà, có một chỗ ngồi bán nhỏ thôi mà các người cũng đuổi tôi đi. Ở đâu có được chỗ thì tôi đã đi rồi, ai cũng xua cũng đuổi, tôi đi đâu được bây giờ? Hu hu...

Hai bà bán hàng hai bên sửng người liếc lẹ nhau, thờ nhẹ, rồi kéo xích miếng ny-lông lót sàn, xếp gọn bớt đồ của mình lại, nhường cho mẹ một khoảng trống rộng hơn. Thế là từ ấy mẹ có được một khoảng vỉa hè để buôn bán mưu sinh...

Sài Gòn của năm 1976 vẫn còn hoang loạn lắm.

Thành phố một năm sau khi đổi tên đổi chủ, chưa có gì là rõ ràng cả. Dân thành phố cố gắng sống qua ngày, của cải trong nhà được bán dần để ăn. Những gia đình có người làm ngành nghề gì trong guồng máy của chế độ Cộng Hòa cũ là coi như mất việc ngồi nhà.

Bố cũng thuộc trong diện mất việc đó.

Cả một năm trời nuôi đàn con năm đứa đang trong tuổi lớn, ăn uống như hạm cũng đủ làm bay đi dần của cải dành dụm từ bấy lâu nay.

Bố mẹ đã thử qua bao nhiêu nghề để kiếm tiền qua ngày từ làm giám bán, qua tới làm giá, chẳng có nghề nào thành công!

Một lần có một bác bạn của bố trước đó có một tiệm pharmacy ở đâu đó, còn thuốc. Bác muốn giúp, đưa ra ý kiến:

– Tôi còn một số thuốc, hay là cô chú mang đi bán cho tôi đi, để kiếm lời nuôi các cháu?

Bố thì không thể tâng ra ngoài buôn bán rồi vì thuộc diện “công chức chế độ cũ” sẽ bị để ý, có thể bị bắt bớ.

Thế là mẹ từ một bà nội trợ ở nhà nuôi con, phải tâng ra đường một mình trên chiếc xe đạp mini ngược xuôi kiếm mồi bán mớ thuốc Tây kiếm lời.

Thời ấy dọc trên đường Nguyễn Huệ có những kiosk nhỏ xinh xinh đã bị đóng từ ngày 30 Tháng Tư, 1975, không biết ai bắt đầu mà tự dưng tự phát họp lại thành một ngôi chợ bán thuốc Tây. Ai tới trước dành chỗ, trải được miếng ny-lông ra thì khoảng vỉa hè đó sẽ thành “đặc khu” của người đó.

Mẹ ra trẻ hơn mọi người nhưng cũng may kể từ ngày hôm đó cũng đã được hai bác hai bên (sau trở thành bạn) nhường cho một khoảng nhỏ xíu.

Khoảng buôn bán của mẹ nhỏ xíu xiu, chỉ đủ để bày lèo tèo dăm ba hộp thuốc, so với những người kế bên trông tội lắm. Hàng ngày thằng con được ra phụ mẹ. Chỉ việc đứng đằng sau, mẹ sai gì thì làm đấy. Cần gì thì lấy phụ.

Nói cho oai thế thôi chứ đồ hàng thuốc thang của mẹ chứa hết cũng chỉ đúng trong một cái giỏ đi chợ. Phải cho thật gọn gàng để bữa nào xui lỡ công an xuống ruộng thì còn gom lẹ tất cả mọi thứ bỏ vào giỏ mà chạy thoát thân chứ không thôi là mất hết!

Phía đằng sau khoảng hàng của mẹ là một quầy bán cơm. Những nồi thịt kho, cháo đồ xào trông hấp dẫn lắm, lúc nào lỡ mắt ngó qua là cũng phải nuốt nước miếng ừng ực.

Sài Gòn thời ấy đói ăn mà, ở nhà nồi cơm đã phải nấu độn với hạt bo bo phồng khóm bán. Quán cơm ấy bán những đĩa cơm gạo trắng phau, những miếng thịt mỡ bóng nhay nháy, những trái trứng kho mượt mà đến độ chỉ muốn mút tới mút lui, không nỡ cắn.

Khoảng buôn bán của mẹ nhỏ bé, bày ít thuốc nên dĩ nhiên là cũng ít khách mua. Người ta chỉ bu vào kiếm trong những xập hàng lớn hơn, nhiều thuốc hơn. Nhiều khi ngồi cả buổi cũng chẳng ai buồn dừng chân tới đảo mắt qua dùm chứ nói chi tới mua.

Buổi trưa là giờ mà thằng con mong chờ nhất, vì được mẹ cho mua một đĩa cơm. Ôi đĩa cơm của thời ấy sao mà nó ngon đến thế? Miếng thịt be bé thôi mà sao nó béo đến thế? Thơm đến thế? Ngay cả miếng dưa leo, miếng cà rốt ngâm ngó cũng đẹp thật đẹp mắt luôn.

Ăn xong cả đĩa mà chả lúc nào no cả, lúc nào cũng còn thòm thềm. Ấy thế mà lúc nào mẹ hỏi: “Ngon không con, no không con?” là thằng con lúc nào cũng: “Ngon quá mẹ ạ. Con no quá!”

Mà chẳng bao giờ thằng con thấy mẹ kêu cơm ăn cá, lúc nào cũng thấy mẹ mua khoai mì mà ăn. Trong khi khoai mì phồng khóm bán cho nhà nhà ăn độn với cơm. Khoai mì là món rẻ nhất thành phố thời ấy...

Thoáng thế mà đã 46 năm rồi đấy. 46 năm vật đổi sao dời... Mẹ giờ không còn phải ăn khoai mì để nhường đĩa cơm lại cho bày con nữa rồi, nhưng tóc mẹ lại đã bạc phơ, lưng mẹ bắt đầu còng còng ...

Đĩa cơm thật to trước mặt trông thật hấp dẫn, bảo đảm ăn no ứ hự mà vẫn còn dư. Nếu mang ngược trở lại thời bán thuốc Tây đạo thuở nào, đĩa cơm này có thể đủ no cho bốn người ăn.

Hai đĩa cơm của hai mẹ con lúc này mà mang ngược trở lại sẽ cho cả gia đình được một bữa ăn linh đình vì thuở ấy bữa cơm gia đình nhiều khi có được ba trái trứng vịt thôi mà gói ghém đủ cho tới những bảy miệng ăn.

Bỗng dưng muông nước mắm trên tay thấy nhạt hẳn màu đi, nặng trình trịch, nhỏ tong tong trên đĩa cơm như những giọt nước mắt đang lăn chã rơi...

Ca sĩ Don Hồ
Thứ bảy 30/04/2022.